

В безсилието си той оставя перото:

Преставам да пиша

И казвам:

– Не мога!

Откровена творческа капитулация, подчертана и графично, с разредката, и за щастие литературно условна. „Не мога“ често се появява в литературата, понякога удвоено, че и утроено, например „и не мога, не мога дих не мога да поема“ (Яворов), но се отнася до друг вид действия, и много рядко за творене на литература. След стихотворението, което казва сега не е време за поезия, стигаме до стихотворение, в което азът косвено се пита: а аз съм ли за поезия, и на негласния въпрос пряко и подчертано отговаря – не съм, „не мога“. И то тъкмо за Ботев. Лириката на Вапцаров, така борбена и уверена в едната си посока, в полето на литературното творене може да говори и противоположното. Ето едно от поредните.

След като вдига безпомощно ръце – „не мога“ – стихотворението, за разлика от другото, не замлъква, а продължава. Лирическият аз ляга, заспива и започва да сънува – редовен ход в художествената литература, но тук и в съня отърване от действителността няма. В съня се случва същото, каквото и наяве:

пристига

навъсен работник

и пита (вече на „ти“ – бел. моя)

– Написа ли песен за Ботев?

При първото идване на работника на искането „Пишете за Ботев“ лирическият аз отговаря с думи, които ще каже и в съня си: „За Ботев ли?“, но не добавя „Сядам“, както казва буден, защото е в леглото и защото това „сядам“ значи решителна готовност за писане, а той е разбрал, че не е готов. И вместо „сядам“ казва нещо в някаква степен противоположно: „Чакай...“. И почва нощното видение, в съня, на „Хаджи Димитър“, неговото творене или претворяване. Литературно творчество насън – и това става в прословутата, и не без основания, със своя реализъм Вапцарова лирика.

Сънуване на „Хаджи Димитър“ – идват и значителни промени в първоизточника. Едни от тях са стилови. Строфата „Настане вечер, месец изгрее...“, след като „месец“ става „луна“, е „сънувана“ така: